

БЪЛГАРСКА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ
ИНСТИТУТ ЗА БЪЛГАРСКИ ЕЗИК
"ПРОФ. ЛЮБОМИР АНДРЕЙЧИН"
бул. „Шипченски проход“ № 52, бл. 17
София 1113, тел./fax: 02872-23-02
e-mail: ibe@ibl.bas.bg

Екз. № 238/26.06.2014 г.

До проф. В. Добрева
Председател на
Комисията по
образованието и науката
при 42-ро Народно
събрание

Уважаема проф. Добрева,

Становището на Института за български език във връзка с Вашето запитване относно термините „формално“, „неформално“, „информално“ или „самостоятелно“ учене ние изразихме в отпращания до Вас отговор от 12. 06. 2014 г. Това становище е резултат от продължителни наблюдения върху употребата на тези термини и е **окончателно**.

Същото становище сме изразили и в отговор от 31. 08. 2013 г. на запитване от д-р Тея Желязкова, председател на настоятелството на Фондация „Институт за информални иновации“, а същото така и в отговор от 14. 05. 2013 г. на запитване от г-жа Валентина Дейкова, председател на Междуведомствената работна група за разработване на проект на Национална стратегия за учене през целия живот за периода 2014–2020 г. При необходимост бихме могли да Ви предоставим и тези становища, като трябва да отбележим, че те не се различават от становището, изразено от нас в отговор на Вашия въпрос.

Прилагаме и становището на чл.-кор. проф. д.ф.н. Мария Попова, която е най-добрият специалист по терминология в

България и има много висок авторитет като учен и в чужбина.
Същото становище чл.-кор. М. Попова изрази писмено и в отговор
на посоченото по-горе запитване на д-р Т. Желязкова.

25. 06 2014 г.

С уважение:

доц. д-р С. Колковска,
ръководител на Секцията за българска
лексикология и лексикография

гл. ас. д-р Е. Петкова,
член на Секцията по терминология и
терминография

СТАНОВИЩЕ

относно термините *информално учене* и *самостоятелно учене*

Както се установи, формата със съставка *самостоятелно* е въведена от българските преводачи към ЕС и се използва от специалисти на Министерството на образованието, науката и младежта и от други учени, а формата със съставка *информално* се появява като материална заемка от англ. *informal* в трудове на български специалисти.

От гледище на терминологичната норма (а и на обикновения здрав разум) е ясно, че употребата на две различни езикови форми за назоваване на едно понятие е нежелателно, нещо повече – вредно явление за комуникацията на специалистите и следва да се предпочете едната от двете форми.

1. Според терминологичната норма формата на термина със своя езиков смисъл трябва да бъде правилно ориентираща (в най-добрия случай) или, ако това не е възможно, неутрална като отражение на понятието, респ. на негов признак, но в никакъв случай не трябва да бъде неправилно (лъжливо) ориентираща, тъй като лъжливата ориентация създава много сериозни трудности и заблуди в комуникацията.

Препоръчвам съставката **самостоятелно** (т. е. *самостоятелно образование/ учене*), тъй като тя ориентира правилно за един от основните признаци на понятието, а именно ‘обучение, което обучаемият извършва самостоятелно без участието на държавни институции или граждански организации’.

Не препоръчвам съставката **информално** (т. е. *информално образование/ учене*), тъй като в противопоставянето ѝ със съставката **неформално** (т. е. *неформално образование/ учене*) тя е неправилно ориентираща – по своя езиков смисъл *информално* и *неформално* съвпадат напълно, а се отнасят за две различни понятия, за две различни явления. Това съвпадение е предпоставка за недоразумения в разбирането и общуването.

Представката *in-* и предлогът *in* в латинския език имат следните значения: 1) *не-* за отрицание; 2) *в* и *на* за място; 3) *в*, *през* за време; 4) *до*, *чак*, *спрямо*, *срещу* за други отношения.

Съставката *ин-*, която е нейно съответствие в българския език, се среща в заети думи, но доста рядко, със значение *не-*, а още по-рядко с другите значения, които вече отбелязах по-горе за латинския език. Освен това тя не е словообразователен компонент в българския език, тъй като не участва в словообразователните процеси. Като нейни семантични съответствия се използват *не-* и *без-*.

Както ясно се вижда, съставката *информален* по своя езиков смисъл не се различава от съставката *неформален*. От това следва неправилна информация, според която две различни понятия, две различни явления се възприемат като едно. На този факт далече преди мене са обърнали внимание някои чуждестранни учени – срв. напр. *Hodkinson, Phil; Colley, Hellen and Janice Malcolm*. The interrelations between Informal and Formal Learning. – In: *Journal of Workplace Learning*, 2003, 15, p. 313 – 318; *Billett, S.* Participation and continuity at work: A critique of current workplace learning discourses. Paper given at the conference Context, Power and Perspective: Confronting the Challenges to Improving Attainment in Learning at Work. Sunley Management Centre, University College Northampton, 8 – 10 November 2001.

2. Съставката *информален* от формата на термина в българския език, както и съставката *informal* – в други европейски езици, в съпоставка със съставката *неформален*, съотв. *non-formal*, както се показва по-горе в точ. 1, е неправилна като форма за разискваното понятие, независимо от това кой и къде я използва.

Фактът, че някои държави членки на ЕС като Словения и Полша, а също и България, не са приели формата *informal*, а са създали друг компонент в съответствие с ресурсите на своя език, е доказателство за търсенето на правилна форма за термините от въпросната група, в която достатъчно явно личи неправилността на съставката *informal*. Неслучайно Словения и Полша са държавите в ЕС с най-силно развити терминологични школи и с особено активна приложна дейност в областта на терминологията.

Бих искала да отбележа освен това, че включването на съставката *информален* в текстове на закони, законопроекти и др. документи, както и използването ѝ от ръководни лица не е и не може да бъде аргумент за утвърждаването ѝ, щом като е неправилна и особено щом е лъжливо ориентираща. (Не напразно всяка цивилизована държава има съответен орган, който се занимава със стандартизация на терминологията, като след определени периоди от време преразглежда съществуващите терминологии и нанася необходимите поправки).

Приведените аргументи са достатъчни, за да се отхвърли езиковата форма на термина със съставка *информален* и да се даде предпочитание на термина *самостоятелно учене*.

25. 06. 2014 г.

Подпис:

чл.-кор. проф. д.ф.н. Мария Попова

